

Veiligheid op het werk met OiRA Onderwijs

Het is fijn te werken in een school waar men begaan is met het welzijn van iedereen die er rondloopt. Elke directeur zorgt dat zijn medewerkers veilig en gezond aan het werk kunnen. Een risicoanalyse uitvoeren en de nodige acties ondernemen is wettelijk verplicht. Voor veel directeurs is het niet eenvoudig te weten wat dit allemaal inhoudt en hoe je er mee aan de slag gaat. OiRA Onderwijs biedt een oplossing om die wettelijke verplichtingen om te zetten in een effectief realistisch welzijnsbeleid.

TEKST
Ann Huybrechts

FOTO
SewCream

Welzijn op het werk

Gezondheid en veiligheid op het werk lijkt zo vanzelfsprekend, maar elke dag opnieuw moeten we eraan werken. 28 april is daarom door de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) uitgeroepen tot Werelddag voor veiligheid en gezondheid op het werk. Wij grijpen deze dag aan om het welzijnsbeleid op school in de verf te zetten. Net als alle werkorganisaties in de verschillende sectoren zijn ook schoolbesturen wettelijk ver-

plicht om het welzijn van hun personeelsleden te bevorderen. Het voorkomen van welzijnsrisico's is een eerste belangrijk stap. Zo'n welzijnsbeleid uitwerken en uitvoeren is echter complex. Het ontbreekt vaak aan de nodige ondersteuning. Maar schoolleiders en -besturen staan er niet alleen voor. Zij worden bijgestaan door de preventieadviseur, de vertrouwenspersoon, interne en externe dienst voor preventie en bescherming op het werk. Sociaal overleg en participatie

28 april is Werelddag voor veiligheid en gezondheid op het werk. Maar elke dag opnieuw moeten we hier aan werken.

» van personeelsleden is onmisbaar. Op school zorgt ieder op zijn manier, als leraar, directeur, poetshulp, preventieadviseur, ... voor het beste voor de kinderen. Toch schuilen er risico's om de hoek. Denk maar aan psychosociale schade door stress, conflicten, burn-out, pesterijen, geweld, grensoverschrijdend gedrag ... Of aan rugklachten door onaangepast materiaal, stemproblemen door een gebrekkige akoestiek. Werkgevers, leerlingen, ouders en vrijwilligers kunnen zich niet vroeg genoeg bewust zijn van deze risico's. Door de juiste maatregelen te nemen worden heel wat risico's voorkomen.

Wat is OiRA Onderwijs?

OiRA Onderwijs is een gratis online hulp die het voor werkgevers en hun medewerkers mogelijk maakt om samen de risico's voor veiligheid en gezondheid in de organisatie in kaart te brengen en om een actieplan vorm te geven. De tool werd ontwikkeld voor en door de sector. Hiervoor werkten de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (FOD WASO) intensief samen met de Vlaamse Onderwijsverstrekkers, de onderwijsvakbonden, het Departement Onderwijs en Vorming en de Onderwijsinspectie. Alle thema's die we terugvinden in de wet Welzijn werden volledig aangepast aan de uitdagingen eigen aan de onderwijssector en meer bepaald aan de werking van het basis-onderwijs. OiRA onderwijs is specifiek gericht

op de individuele basisschool, niet zozeer op de scholengemeenschap. Wat in de ene school een reëel risico is, is dat niet altijd in een andere. Alle ingevoerde data zijn vertrouwelijke informatie en voor niemand anders toegankelijk. Wanneer de hele tool doorlopen is – en dat doe je niet op enkele uren – en alle risico's in kaart gebracht zijn, rollen de rapporten zo uit je computer. Krijg je bezoek van de onderwijsinspectie of toezicht welzijn op het werk dan kan je zo aantonen dat je voldoet aan de wettelijke verplichtingen. Deze rapporten vormen de basis voor het globaal preventieplan. Je gebruikt ze voor de aanpak van de risico's en plant dit in het jaaractieplan. Je kan aan het werk in vier stappen. We zetten ze voor jou op een rij.

Stap 1: participatie

Een veiligheid- en gezondheidsbeleid voer je niet alleen. Eén van de sleutelementen op gebied van veiligheid en gezondheid op het werk is werknemersparticipatie. Werkgevers zijn wettelijk verplicht om werknemers te raadplegen over veiligheids- en gezondheidskwesaties. Acties ter preventie van een aantal risico's zullen maar slagen als ze gedragen worden door de hele groep. Zoek naar de beste manier om het personeel erbij te betrekken! Je kan bijvoorbeeld op een vergadering of een focusgroep met werknemers samen de respectieve delen van de risicobeoordeling doornemen.

Stap 2: Identificatie en evaluatie

Hier begint het echte werk. Om zo goed mogelijk eventuele gezondheidsgevaaren en veiligheidsproblemen in te schatten, doorloop je elf verschillende modules en submodules. Deze modules lopen parallel met de thema's uit de wet Welzijn (zie afbeelding). Iedere module bevat stellingen waarin gevraagd wordt of het risico aanwezig is of niet. Je antwoordt met ja of nee. Elke stelling is uitgelegd met een korte beschrijving, een verwijzing naar andere informatiebronnen en naar de relevante wetgeving. Is er op school bijkomend een specifiek risico dan kan je dat op het einde van elke module zelf toevoegen. Stellingen waarop nee het antwoord is, vormen een specifiek risico. De tool schaaft deze risico's onmiddellijk in als hoog-risico en dus dringend aan te pakken. Je kan echter zelf de ernst inschatten en ze in een andere volgorde van belangrijkheid rangschikken. Alle elf modules na elkaar doorlopen is onmogelijk. Wat je al invulde blijft bewaard voor de volgende keer wanneer je er terug aan wil werken.

Stap 3: Actieplan

Risico's identificeren is één ding, er iets aan doen is het volgende. Nu moet het actieplan opgesteld worden om de risico's aan te pakken. Samen met de preventieadviseur, interne en externe dienst veiligheid en preventie op het werk en collega's bepaalt de leidinggevende welke preventieve en beschermende maatregelen genomen worden. Stel jezelf de vraag of het risico kan worden voorkomen of volledig worden geëlimineerd. Is de risicovolle opdracht of taak wel noodzakelijk? Als bepaalde risico's niet kunnen worden vermeden, hoe kunnen ze dan worden verlaagd tot een niveau waarop de gezondheid en veiligheid van diegenen die aan het risico worden blootgesteld niet in gevaar wordt gebracht? Als gebruiker van OiRA Onderwijs krijg je de stellingen waarop nee het antwoord was terug voorgeschoteld, door een negatieve formulering. Bijvoorbeeld: *Er is geen interne preventieadviseur aangesteld*. Dit betekent dus dat er actie moet worden ondernomen om dit in orde te brengen. In het deel actieplan worden de te nemen maatregelen toegevoegd, samen met de termijn, de persoon die dit in orde moet brengen en een eventuele kost. De gebruiker kan kiezen uit voorgeprogrammeerde maatregelen in de tool of zelf een maatregel invullen.

Stap 4: Rapport

Nu is er een groot werk gedaan. Alle risico's op jouw school zijn geïdentificeerd. Drie belangrijke documenten zijn nu beschikbaar: Een rapport van de risicoanalyse: Download deze samenvatting. Ze dient als bewijs van het hele proces en kan voorgelegd worden wanneer Inspectie Toezicht van het Welzijn op het werk of de onderwijsinspectie er naar vragen.

Het actieplan in Exel: de acties die ondernomen moeten worden om de bestaande problemen en risico's op de werkplek te beheren zijn opgesomd met vermelding van deadline, eventuele kosten en verantwoordelijke. De aanpak van de risico's zijn gespreid over meerdere jaren in het globaal preventieplan. Hieruit worden jaarlijks de acties gefilterd die dat jaar aangepakt worden. Zo ontstaat het jaaractieplan. Een overzicht van de risico's waarmee je snel en adequaat aan de slag kan. Je kan het gebruiken als to-do-lijstje. De informatie is belangrijk om door te geven aan die personen die betrokken zijn bij het aanpakken van het risico.

Met een druk op de knop maakt het programma al deze overzichten die jij als instrumenten heel concreet kan gebruiken. Zorg ervoor dat je altijd een nauwkeurige en bijgewerkte geprinte versie van de risicoanalyse beschikbaar hebt.

OiRA Onderwijs is een blijver

Risico's in kaart brengen en beperken is een dynamisch proces. Met één keer een uitgebreide risicoanalyse voor de school te maken is het werk niet af. Het is een continu proces van plannen, doen, controleren en actualiseren. De analyse wordt regelmatig herbekeken, een stand van zaken bijgehouden. Als de werksituatie wijzigt door nieuwe materialen of machines, na een incident of bouwwerken is bijsturen noodzakelijk. Hiervoor moet je niet helemaal opnieuw beginnen. Je logt terug in jouw OiRA onderwijs in, past aan wat al aangepakt werd of waar een nieuw risico gevormd werd. Nieuwe rapporten kunnen worden gedownload en het globaal preventieplan en jaaractieplan zijn weer up-to-date. Begint het te kriebelen? OiRA Onderwijs kan je uitproberen op www.uwrisicoanalyse.be. Het COV organiseert in mei voor directeurs een ISB-avorming waar het welzijnsbeleid centraal staat en je effectief aan de slag kan met de OiRA-tool.

Sociaal overleg over welzijn op het werk

Binnen de welzijnswetgeving spreekt men steeds van werkgever en werknemer. Het schoolbestuur of de inrichtende macht is de werkgever, de werknemers zijn alle personeelsleden, contractueel of gesubsidieerd.

Het sociaal overleg speelt een centrale en belangrijke rol in het creëren van een zo veilig mogelijke werkomgeving. Jij moet samen met al je collega's via de bestaande overlegorganen betrokken worden bij de keuze en het uitrollen van de maatregelen ter preventie en bevordering van veiligheid en welzijn op het werk. Een schoolbestuur met minstens vijftig werknemers is verplicht een bevoegd comité op te richten. Voor het vrij onderwijs is dit het comité voor preventie en bescherming op het werk (CPBW), voor het stedelijk, gemeentelijk en provinciaal onderwijs is dat het hoog overlegcomité (HOC). In schoolorganisaties waar er geen bevoegd comité verkozen is, neemt de vakbondsafvaardiging deze rol over. Is die er ook niet, dan moeten de personeelsleden rechtstreeks betrokken worden bij het welzijnsbeleid. Inspraak wordt dan praktisch geregeld in het personeels-overleg.

Om zo goed mogelijk eventuele gezondheidsgevaaren en veiligheidsproblemen in te schatten, doorloop je elf verschillende modules:

